

شرق

روزنامه

بزرگ‌ترین مرکز تیمار حیوانات کشور، سازمان مردم‌نهادی است که طی چهار سال توانسته بیش از ۸۰۰ فرد از گونه‌های جانوری را نجات دهد. عکس: محمدمهدی پورعرب، فارس **نور نوشت**

تحلیل

«۵۱ هزار» تنها یک «عدد» نیست

ادبیات‌وسوک

مرگ تجربه‌ای محتوم و همه‌گیر است و انکار یا سانسور آن، نه‌تنها تأثیر منفی آن را کمتر نمی‌کند، بلکه فرد را بدون دفاع باقی می‌گذارد. در این زمینه، نویسنده و روان‌کاوی به نام میلتون اریکسون، نویسنده کتاب افسون افسانه‌ها، اعتقاد دارد افسانه‌ها، با توجه به اینکه درباره زمان و مکان و شخصیت‌هایی ناشناس هستند، بدون ایجاد ترس و مقاومت، مهم‌ترین مسائل بشر ازجمله جدایی، هویت، پیروی و مرگ را بیان می‌کنند. او تأثیر افسانه‌ها را در روان انسان‌ها و به‌خصوص کودکان بسیار عمیق‌تر از داستان‌های واقع‌گرایانه می‌داند.

از سویی دیگر کتاب‌ها و فیلم‌های کلاسیک که در آنها مسئله مرگ وجود دارد، به دلائل زیر برای همه رده‌های سنی و رشدی، بسیار کمک‌کننده است، نوشته‌شدن توسط فردی که در نظر داشت، مسئله آگاهی بیشتری دارد، فاصله بین مخاطب و شخصیت‌های داستان باعث کم‌ترشدن اضطراب می‌شود، هم‌حسی با دیگران بیشتر می‌شود، مخاطب با فراگیربودن این تجربه و نیز مسیر راه‌حل‌ها و روش‌های انتخابی و سیر بهبود و برگشت به زندگی بیشتر آشنا می‌شود. در سوزی دیگر کتاب‌هایی وجود دارند که با فرم داستان، این مسئله را بیان می‌کنند. البته کتاب‌های آموزشی خاص در زمینه مواجهه با سوگ برای کمک بزرگسالان به کودکان نیز وجود دارد و به نظر می‌رسد علاوه بر محتوای کتاب، رابطه درست و صرف زمان خاص با کودک، یکی از ارکان مهم در یاری‌دادن به اوست. بر اهمیت این مسئله تأکید دارم که مرگ واقعیتی محتوم است و لذا با استفاده از ادبیات می‌توان رویکردی پیشگیرانه داشت؛ یعنی قبل از آنکه مرگ عزیزان اتفاق بیفتد.

راهبرد عملی

حتما راجع به مراحل سوگ می‌دانیم؛ انکار، خشم، غم و در نهایت پذیرش؛ اما هر کس همین مرحله را به روشی ویژه خود طی می‌کند، آنچه اهمیت دارد، نیاز افراد سوگوار به حمایتی درست و پایرجاست.

در این مورد خاص چون درباره کودکانی می‌نویسیم که والدین خود را از دست داده‌اند، مشکلاتی از این دست قابل پیش‌بینی است؛ کودک در مقابل مرگ والدین خود واکنش شدیدتری نشان می‌دهد و ترس ازدست‌دادن والد بازمانده منجر به ترس ازدست‌دادن او و افزایش رفتارهای وابسته می‌شود.

کودکان ویژگی‌های سرشتی و رفتاری متفاوتی دارند و در سرشت‌های دشوار یا وجود هر شکل قبلی، مثل اختلالات اضطرابی و افسردگی، روند سوگ دشوارتر است. کودکان و نوجوانان درگیر تکالیف رشدی مثل تحصیل و آموزش مهارت‌هایی برای زندگی هستند و از سویی ازدست‌دادن والد پشتیبان این مسیر است و از سویی دیگر عوارض سوگواری، مثل غمگینی، بی‌انگیزه‌بودن، اضطراب و حواس‌پرتی در این مسیر تأثیر منفی دارد.

باید به آنها کمک شود تا این مسیر را با حداقل آسیب طی کنند؛ یعنی آنچه را در حال وقوع هست، پیش‌بینی کنیم تا قادر به پیش‌بینی باشیم. باید به اطرافیان نحوه درست مواجهه با

شکوفه موسوی روان‌پزشک کودک و نوجوان

شاید تلخ‌ترین قسمت داستان کرونا همین است؛ تبدیل به عدد شدن همه چیزهایی که شمردنی نیستند، همین که بخوایم نبود پدر، رفتن مادر، دلتنگی، گریه، غصه، ترس، ناامیدی، بی‌قراری، بی‌خوابی و کابوس شبانه را در قالب اعداد و آمار بیان کنیم، یعنی فاجعه‌ای اتفاق افتاده مثل کودکانی که سوگووار والدین خود هستند. ۵۱ هزار نفر شب‌ها، روزها، اول مهرها، شب یلداها، سالگرد تولدها، سال نوها و هزاران مناسب را چطور خواهند گذراند؟ هر روز چگونه به مدرسه خواهند رفت و چطور خواهند برگشت؟ چطور خواهند خورد و خوابید؟ شهری را فرض کنیم که تمام ساکنانش از همین کودکان باشد، شهر چندان کوچکی نخواهد بود. فرض کنیم انتخاب اسم‌ها را بر اساس شرایط روحی ساکنان در نظر بگیریم، لازم است با تک‌تک آنها آشنا شویم تا بدانیم آنچه تجربه می‌کنند، فقط یک کلمه نیست. اینکه بگویم کودکان بر اثر سوگ این‌علاقم را تجربه می‌کنند؛ بی‌تابی، بی‌قراری، لجبازی، بی‌علاقگی، غم، گریه، اضطراب، ترس، به‌خصوص ترس از مرگ خودشان یا والد دیگر، پسرقت دستاوردهای رشدی. اینکه بگویم نوجوانان انزوا، غم، اضطراب، ترس، عصبانیت، افت عملکرد و عدم کنترل خشم و حتی بروز مقابله‌جویانه در رابطه با جامعه را تجربه می‌کنند. اینکه ذهن کودکان بی‌باگرگشتی مرگ را نمی‌شناسد و همان‌گونه که سوگووار و دلتنگانند، امیدوار به بازگشت محبوب و در جست‌وجوی او هستند. عده‌ها سردند، کلمات مختصرند، غم سوگ اما ملتهب و گسترده است.

لحظه‌ای این شهر را تصور و تک‌تک ساکنانش را تجسم کنیم اما با ویژگی‌های هر کدام مثلا اسم، سن، قیافه، صفات شخصیتی، علائق، ترس‌ها و آرزوهایشان. همان کاری که نویسنده‌ها و فیلم‌سازها می‌کنند. تک‌تک آنها را به دقت بشناسیم. حال آن جمله مفهوم دیگری خواهد یافت.

راهبرد شناختی

از سویی مواجهه با مرگ از مهم‌ترین مسائل هر فرد در زندگی است. از سویی دیگر درک مرگ، با سطح رشد شناختی فرد تنگاتنگی ارتباط دارد و نیز شدت تأثیر آن، با جایگاه فرد ازدست‌رفته، ویژگی‌های سرشتی و شخصیتی بازمانده و نیز شبکه حمایتی بازمانده‌ها ارتباط دارد.

بنابراین با آنکه در سوگ تجربه‌ای مشترک است، در هر فرد با تأثیر خاص و عواقب متفاوتی تجربه می‌شود و شدت و ضربه‌نگ خاص خود را دارد. **روان‌پزشکی ومرگ** دکتر اروین یالوم در کتاب فلسفه اگزیستانسیال، بیان می‌کند که بزرگ‌ترها از طرح مسئله مرگ واهمه دارند و به خاطر حمایت از فرزندان خود، مرگ را سانسور می‌کنند ولی کودکان، بیشتر و پیش‌تر از آنکه بزرگ‌ترها فکر می‌کنند، به مرگ فکر می‌کنند.

www.sharghdaily.ir

شنبه ۱۰ مهر ۱۴۰۰
۲۵ صفر ۱۴۴۲
۱۲ اکتبر ۲۰۲۱
سال نوزدهم • شماره ۴۱۱۰
۱۲ صفحه

اذان ظهر تهران ۱۱:۵۴ • اذان مغرب ۱۸:۰۵
اذان صبح فردا ۴:۳۷ • طلوع آفتاب ۶:۰۱

fardashargh@gmail.com

روزنامه‌فروا

علیه یک ناب‌خورداری اجتماعی

الهام فخاری

ازجمله ناشنویان، به شهر و زندگی شهروندی بر مناسب‌سازی ساختمان‌ها، خدمات و رعایت حق به‌کارگرفته‌شدن در سازمان‌ها پافشاری شده است. هنگامی می‌توان از شهر نمونه یا الگو در کشور، منطقه یا جهان سخن گفت که در گام نخست شهروندان بتوانند دسترسی‌های برابر به خدمات و فرصت‌های شهری داشته باشند. در این میان، بجای‌آوردن حق شهروندان ناشنوا و کم‌شنوا هم نیازمند پیگیری مشخص و بی‌دریی از سوی نمایندگان مردم در شوراها و همچنین مجلس و بازرسی و نظارت بر کار دستگاه‌های اجرایی از روزن رعایت حقوق ناشنویان است. گستره این حقوق از یک روزمره معمولی از در خانه بیرون‌رفتن تا جنبه‌هایی مانند اشتغال و حق برابر در کار و درمان و مانند اینها هم هست. مناسب‌سازی شهری که در سال‌های گذشته پیگیری شد، اقدامی بایسته و ارزنده بود و شایسته است در پیگیری و ادامه این مناسب‌سازی به جامعه شهروندان ناشنوا هم توجهی ویژه داشت. هنوز نشانه‌های هشداردهنده، خدمات شهری و فرایند‌های اداری زیادی هستند که برای ناشنویان آماده‌سازی نشده‌اند. هنوز در ساختمان‌های بزرگ مناسب‌سازی ویژه ناشنویان به‌منابه یک ضرورت در کار نیست و در خدمات روزمره اداری، اجرایی و درمانی هم نشانه‌گذاری و خدمات ویژه ناشنویان کم هستند.

در کنار این کاستی‌ها باید از جهش و پیشرفت خوبی که در فضای مجازی و کارکردهای رسانه‌ای در زمینه مناسب‌سازی برای ناشنویان رخ داده هم سخن گفت. بسیاری از صفحه‌های پرریننده با درج زیرنویس نوشتاری، دسترسی به محتوای رسانه‌ای را برای ناشنویان هم فراهم می‌کنند. فضای مجازی با اینکه بیشتر دیداری-شنیداری است ولی با یاری فناوری فضای کنشگری سازنده‌ای برای ناشنویان پدید آورده است. در میان کنشگران فضای مجازی ایرانی چهره‌هایی پرریننده از جامعه ناشنویان هم هستند که محتوایی قابل بهره‌برداری نه‌تنها برای ناشنویان بلکه برای همه جامعه و ازجمله افراد با نیازهای گوناگون باهمرسان‌ی می‌کنند. روز و هفته جهانی ناشنویان و زبان اشاره یادآور آن است که ناشنوایی نباید موجب ناب‌خورداری از حقوق شهروندی شود. این روز به‌ویژه برای مدیریت شهری که با فرایند زندگی همه شهروندان از تولد تا مرگ سروکار دارد و همه جنبه‌های زندگی مردم را دربر می‌گیرد، باید اهمیتی دوچندان و ویژه داشته باشد.

چهره هفته

نایب‌رئیس فراکسیون رسانه و فضای مجازی مجلس با این اظهارنظر «چهره هفته شرق» شد:

«فیلترینگ» نداریم فقط محدودیت دسترسی است

اضافه کرد: با این حال وقتی در کشور ما بحث تصویب قانونی مطرح می‌شود تا کودکان را در مقابل خطرات فضای مجازی ایمن کند، ناگهان بلوا دردت می‌شود؛ درصورتی‌که در آمریکا که خودش فضای مجازی را اختراع کرده، نهادهای خاصی بر نوع محتواهای اینترنتی و سطح دسترسی نظارت می‌کنند و محتوای نامناسبی در اختیار کودکان و بچه‌ها قرار نمی‌گیرد. رقیب آقای سیاهکالی در نظرسنجی «چهره هفته شرق» علیرضا سلیمی، عضو هیئت‌رئیس مجلس بود که گفته بود: در دوره‌های قبل نماینده‌ای داشتم که خیلی مشخص بود که معताد و تزئیق بودی و او را از خیابان‌ها جمع می‌کردند و می‌آوردند و تا پایان دوره هم نماینده نبود و وقتی این مسئله کشف شد، آیا او باید تا پایان دوره نماینده بماند و آبروی نظام و مجلس را ببرد؟ سیاهکلی ۶۰ درصد آرای مخاطبان «شرق» را به خود اختصاص داد و ۴۰ درصد به سلیمی رای دادند.

طرح صیانت از فضای مجازی همچنان یک موضوع باز در مذاکرات مجلس شورای اسلامی است. در هفته گذشته هم اظهارات یک نماینده مجلس درباره این طرح و تعریفی که از فیلترینگ ارائه داد به موضوعی پربحث در فضای مجازی تبدیل شد. لطف‌الله سیاهکالی، نایب‌رئیس فراکسیون رسانه و فضای مجازی و نماینده قزوین گفته است: محدودیت دسترسی به فضای مجازی یک موضوع منطقی در کل جهان است؛ اما در کشور ما به اشتباه به «فیلترینگ» معروف شده و تعاریف ما در این حوزه اشتباه است. بنابراین تعیین سطح دسترسی برای اقشار مختلف که می‌آوردند در کشورهایی مانند آمریکا و انگلیس اعمال می‌شود، نامش فیلترینگ نیست. او با بیان اینکه در همه کشورهای پیشرفته ورود کودکان به فضای مجازی محدود و تابع قوانین ویژه‌ای است،

زیر آسمان جهان

اینستاگرام‌ها و موج منفی علیه دختران نوجوان

نوجوانان، به‌خصوص دختران نوجوان، پرداخته شده است. این روزنامه مدعی شده فیس‌بوک به‌خوبی از تأثیرات منفی محصولاتش بر نوجوانان آگاهی دارد ولی این موضوع در اولویت‌های این شرکت قرار ندارد. این مسئله با چنان واکنشی در آمریکا مواجه شده که حتی پای مدیران این شبکه اجتماعی را به سنا هم باز کرده و آنتی گونه دیوس، رئیس واحد امنیت فیس‌بوک در این جلسه جزئیات تلاش‌های فیس‌بوک برای حفاظت از کودکان و نوجوانان را در فضای آنلاین بیان کرده و به نکاتی مانند ایجاد حساب خصوصی فیس‌بوک برای افراد زیر ۱۶ سال در زمان پیوستن به اینستاگرام اشاره می‌کند. کارشناسان مستقل می‌گویند اقدامات فیس‌بوک در این زمینه به‌هیچ‌وجه کافی و دلسوزانه نیست و این شرکت در هفته‌های گذشته به‌شدت مورد انتقاد بوده است. بر اساس گزارش نشریه وال‌استریت ژورنال اینستاگرام خود از اثرات منفی این شبکه اجتماعی بر سلامت روانی کاربران جوان آگاه بوده است. مارشا بلاک برن، عضو جمهوری‌خواه سنا، در این مورد گفته است: فیس‌بوک می‌داند که خدماتش فلاتانه به جوانان آسیب می‌زند و خود فیس‌بوک مجموعه‌ای از بررسی‌های عمیق را در مورد استفاده جوانان از اینستاگرام انجام داده است.

● گزارش افشاگرانه وال‌استریت ژورنال موج منفی شدیدی علیه اینستاگرام و فیس‌بوک به راه انداخته و این کمپانی بزری را مجبور به شفافیت درباره این ادعاها کرده است. این نشره آمریکایی به‌تازگی گزارشی منتشر کرده که در آن بر اساس اطلاعات درزرکرده مدعی شده اینستاگرام به یک‌سوم دخترهای نوجوانی که در آن عضویت دارند، آسیب‌های روحی سنگینی وارد کرده است. این گزارش بر مبنای پژوهشی داخلی نوشته شده که توسط رئیس بخش پژوهش‌های فیس‌بوک صورت گرفته است. رئیس بخش حساب خصوصی فیس‌بوک و در نهایت بازمی‌گردیم به همان شعر که از کودکی با آن اخت داشته و آشنا بودیم؛ بنی‌آدم اعضای یکدیگرند که در آفرینش ز یک پیگرند چو عضوی به درد آورد روزگار دگر عضوها را نماند قرار مطمئن باشم این مفهوم درست باعث شده بارها زیر داریست توجه و محبت دیگران قرار بگیریم و امیدوارم کمک کند خودمان ستون‌های محکمی برای سقف‌های مراقبت و حمایت از دیگران باشیم و این‌طور فکر کنیم که اگر ۵۱ هزار کودک سوگوار یک عدد نیست، ۸۰ میلیون ایرانی هم یک عدد نیست.

روزها

به پیشواز مهرگان

دکتر رضا سعیدی‌فیروز آبادی

● جشن مهرگان از بزرگ‌ترین جشن‌های ایرانیان پس از نوروز است. قدمت مهرگان به دو هزار سال پیش از میلاد مسیح بازمی‌گردد. در مورد فلسفه مهرگان نظرات مختلفی بیان شده است ازجمله ستایش مهر یا میترا، جشن برداشت محصول یا پیروزی جنبش کاوه و فریدون بر ضحاک. در متون کهن ایرانی به تکرار از مهرگان یاد شده است. ابوریحان بیرونی دراین‌باره می‌گوید: «مهرگاه، شانزدهم روز است از مهرماه و نامش مهر، اندرین‌روز، افریدون ظفر یافت بر بیورسب جادو، انک معروف است به ضحاک، و به کوه دماوند بازداشت؛ و روزها که سپس مهرگان است همه جشنند، بر کردار آنج از پس نوروز بود». علاوه بر اوستا، قدمای ایران‌زمین نظیر رودکی، فارابی، نظامی، حافظ، ناصرخسرو و سنایی از مهرگان سخن گفته‌اند. اما حکیم طوس این داستان تاریخی-اساطیری را با جزئیات بیشتر به این صورت بیان کرده است که: با افول فر ایزدی از جمشید، ضحاک بر ملک او غلبه یافت و هزار سال با ستم و جادوگرایی فرمانروایی کرد. کاوه و فریدون بر وی شوریدند و او را در کوه دماوند بر بند کردند. به شکرانه این روز ایرانیان البسه ارغوانی بر کرده و به جشن و پایکوبی می‌پردازند. هرچند ریشه‌های تاریخی این رویداد به‌طور دقیق چندان مشخص نیست، ولی این داستان از لحاظ اساطیری ریشه عمیقی در فرهنگ ایرانی دارد. شاید بتوان گفت که این قیام اولین جنبش مدنی در تاریخ بشریت بوده است. ضحاک نماد بیداد و جهل و تاریکی است. او روزانه از مغز جوانان تغذیه می‌کند که نشان از ترویج جهل و خرافات است. این نماد مبارزه با نادانی و خرافات در جنبش کاوه و فریدون است، شاید هم از این‌روست که ما فرزندانمان را در مهرماه به مدرسه می‌فرستیم تا از جهل و نادانی رهایی یابند. به نظر می‌رسد جشن مهرگان نماد پیروزی خردورزی بر خردستیزی باشد. از دیگر نمادهای مهرگان پیروزی داد بر بیداد است. فردوسی در اثر سترگ خود به هر دو این نکته‌ها اشاره کرده است:

به روز خجسته سر مهرماه

به سر بر نهاد آن کیانی کلاه

زمانه بی اندوه گشت از بدی

گرفتند هر کس ره بخردی.

نکته دیگر این داستان اشاره به مفهوم مداراست. در جنبش آحاد مختلف ایرانیان علی‌رغم ناهمگونی‌های ارزشی در کنار هم شرکت دارند و با کنارگذاشتن اختلافات و «داوری» در استقرار یک ساختار جمعی-اجتماعی نوین شرکت می‌کنند.

دل از داوری‌ها بپرداختند

به آیین یکی جشن نو ساختند. پاینده ایران.

خبر

بی توجهی نروژ به اعتراضات و ادامه قتل عام نهنگ‌ها

● در سال جاری میلادی (۲۰۲۱) در نروژ بیش از ۵۷۰ نهنگ نیزه‌ها معمولی شکار و کشته شد. سازمان شیلات این کشور در گزارش خود نوشته که در ۹ماهه اول این سال مجموعا ۵۷۵ پستاندار دریایی صید شده است. این رقم از سال ۲۰۱۶ تاکنون بالاترین رقم صید پستانداران دریایی در نروژ بوده است. وزیر شیلات نروژ برای سال جاری مانند سال گذشته حداکثر سهمیه صید را هزارو ۲۷۸ حیوان دریایی اعلام کرده است. سازمان حفاظت از وال‌ها و دلفین‌ها از نروژ به دلیل ادامه صید نهنگ به‌شدت انتقاد کرده است. بنا بر گزارش

این نهاد، نروژ در سال ۲۰۲۱ نیز رتبه اول صید نهنگ در جهان را دارد و به‌طور محسوسی از ژاپن و ایسلند جلوتر است. این در حالی است که تقاضا برای مصرف گوشت نهنگ کمتر شده و به همین دلیل با توجه به نقش مهم این پستاندار دریایی در حفظ زیست‌بوم دریاها، صید تجاری این حیوانات غیرقابل‌توجیه است. از سال ۱۹۸۶ حکمی برای توقف صید تجاری نهنگ وجود دارد. نروژ اما به این حکم اعتراض کرده است. در حال حاضر تنها تعدادی از کشورهای همچنان نهنگ صید می‌کنند که از میان آنها می‌توان به ژاپن و ایسلند اشاره کرد. دو هفته پیش صید جمعی بیش از هزارو ۴۰۰ دلفین در مجمع‌الجزایر فارو در دانمارک نیز خبرساز شد و اعتراضات زیادی را برانگیخت. در این جزایر هم نهنگ صید می‌شود.